

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.22.5>

Volume 9/2

2025 p. 71-79

YAPAY ZEKÂ TASARIMLARINA YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞLERİ EXPERT OPINIONS ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE DESIGNS

Ünal BASTABAN*

Buse ERDAĞI**

ÖZ

Sanat uzmanları yapay zekâ (YZ) tasarımlarına dair kaygılı bir yaklaşım içerisinde sergileyebilmektedir. Bu yaklaşım; özgünlük, etik ve teknolojinin etkileri üzerinden şekillenmektedir. Özgünlük açısından, YZ'nin insan duygularından bağımsız özgün eserler üretilip üretilmeyeceği, etik olarak YZ'nin kullandığı veri setlerinin telif hakları ve sanatçıların haklarının korunması, teknolojik açıdan ise geleneksel sanatın değerini nasıl etkileyeceği konuları üzerindeki belirsizlikler endişe kaynağı olabilmektedir. Bu görüşler, YZ'nin sanat dünyasındaki konumunu kavramada önemli ipuçları sunmaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum deseni üzerinden YZ'ye yönelik sanat uzmanlarının görüşlerinden faydalanılmıştır. Araştırma bağlamında uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile katılımcıların YZ ile ilgili ön bilgileri ve YZ'nin geleceğin sanatçısı olabilme potansiyeli üzerine görüşleri ortaya konulmuştur. Böylece YZ'ye yönelik bakış açısı ve gelecek perspektifi belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar; katılımcıların YZ'nin teknolojik ve toplumsal katkılar bakımından olumlu bir algıya sahip olduğunu göstermiştir. Fakat YZ'nin duygusal yoksunluk bakımından bir sanatçı rolüne bürünemeyeceği ise katılımcıların büyük çoğunluğunun görüşü olarak sonuçlara yansımıştır. Bu durum YZ dinamiklerinin insani özelliklerle anılması bakımından olumlu bir perspektif oluşturmadığını fakat farklı açılardan getirileri ile umut vadettiğini göstermektedir. Ancak teknolojinin giderek artan etkisi, bu bakış açılarının zamanla değişebileceğine işaret etmektedir. Bu nedenle YZ'nin sanat üretme çabasının bireylerin gözünde ileride nasıl bir bakış açısı oluşturacağı merakı da araştırmacılara yeni alanlar açmaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay Zekâ, Tasarım, Sanat.*

* Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitim Anabilim Dalı, E-mail: bastabanunal@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1172-8374 , Kars, Türkiye.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Heykel Ana Sanat Dalı, E-mail: buseerdg36@gmail.com, ORCID: 0009-0004-6566-6839, Kars, Türkiye.

ABSTRACT

Art experts may have an anxious approach towards artificial intelligence (AI) designs. This approach is shaped by authenticity, ethics and the effects of technology. In terms of authenticity, uncertainties on whether AI can produce original works independent of human emotions, ethically on the protection of copyrights and artists' rights of the data sets used by AI, and technologically on how it will affect the value of traditional art can be a source of concern. These views are critical for understanding the place of AI in the art world. In this research, the views of art experts on AI were utilised through the case design, one of the qualitative research designs. With the semi-structured interview form applied in the context of the research, the participants' prior knowledge about AI and their views on the potential of AI to be the artist of the future were revealed. Thus, the limits of the perspective on AI and the future perspective were tried to be determined. The results showed that the participants had a positive perception in terms of technological and social contributions of AI. However, the fact that AI cannot take on the role of an artist in terms of emotional deprivation was reflected in the results as the opinion of the majority of the participants. This situation shows that AI dynamics do not create a positive perspective in terms of being associated with human characteristics, but it promises hope with its returns from different angles. However, the increasing weight of technology shows that these perspectives may also change. For this reason, the curiosity of how AI's effort to produce art will create a perspective in the eyes of individuals in the future continues to open new areas for researchers.

Keywords: *Artificial Intelligence, Design, Art.*

Giriş

Sanat ve teknoloji, geçmişten bu yana birbirini etkileyen iki olgudur. Sanat, toplumdaki çoğu gelişmelerden etkilendiği gibi teknolojiden de çağlar boyunca etkilenmiştir (Bastaban, 2024; Zengin, 2024). Artan teknoloji kullanımı ile birlikte, YZ yaşamın olduğu gibi sanatın da bir parçası haline gelmiştir. Sanatçılar yaratma sürecinde, birçok çevresel değişkenden etkilenmektedirler. Toplum sorunları, gelenekler ve kişilik özellikleri başta olmak üzere sosyal, kültürel, coğrafi, siyasi vb. etkenler sanatçının kayıtsız kalamayacağı etkenlerdir. Bununla birlikte YZ makineler aracılığı ile insansı yaratma becerisi konusunda ve sanatın özünde var olan değerleri nasıl etkileyeceği tahmin edilemez durumdadır (Tekin, 2018). Öte yandan YZ, son yıllarda sanat ve tasarım alanlarında önemli bir etki oluşturmaktadır. Bu durum akademik çevrelerde geniş çaplı tartışmalara yol açmaktadır (Bastaban et al., 2025). YZ'nin sanatsal üretim süreçlerine entegrasyonu; yaratıcılık, etik ve estetik gibi temel kavramların eserlerdeki durumu ile yeniden değerlendirilmeyi gerektirmiştir. Özellikle sanatın dijitalleşmesiyle birlikte, YZ algoritmaları farklı ifade biçimlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Örneğin, Generative Adversarial Networks (GAN) ve AICAN gibi sistemler (Atiker, 2024, s.131), özgün sanat eserleri üretebilmekte ve bu eserler; sanat çevrelerinde ve sıradan bireylerde yeni tartışmalara zemin hazırlamaktadır (Akkuzu, 2021). Çünkü akıllı bu sistemler neyi nasıl

kullanacağına karar verebilmektedirler. Bazı ipuçları bunu göstermektedir (Manovich, 2013; Sasso, 2011; Terzidis vd., 2023). Fakat YZ'nin sanatsal pratiklerindeki rolü, insani ve etik etkileri bakımından farklı sorunlarda ortaya çıkarabilmektedir. Özellikle YZ eserlerinin telif durumu, orijinallik algısı, insan üretimi sanatın korunması ve YZ'nin özgün bir özne olarak kabul edilip edilemeyeceği gibi konularını gündeme taşımaktadır. Bu durum insan ve makine arasındaki iş birliğini de tartışmaya açmaktadır. Hong & Curran (2019) 288 katılımcıyla yaptıkları deneyde de insan üretimi olana yönelim de buna kanıt olarak gösterilebilir. Bu nedenle YZ'nin, sanatçının yaratıcı sürecine nasıl entegre edileceği ve bu entegrasyonun sanatsal üretim sürecini nasıl dönüştüreceği güncel araştırmaların odak noktalarından biridir (Aydoğan vd., 2024; Bastaban & Sarıhan, 2024; Kantürk, 2022).

YZ günlük yaşamda yeni kullanım alanları oluşturmuştur. Eğitimden sağlığa, hukuktan askeri alanlara ulaşım da dahil olmak üzere geniş bir kullanım alanına sahiptir. Sürücüsüz araç üretme, YZ temelli sağlık uygulamaları gibi yaşamın içindeki bu gelişmeler sanatı da aynı ölçüde değişime uğratmıştır. Bu teknolojik gelişme süreci sanatı etkilediği gibi sanatçıyı da etkilemiştir (Güney & Yavuz, 2020). YZ üretimlerinin insan tarafından komut verilerek üretilmesi, verileri sentezleyerek organize etmesi ve insan üretimlerini öğrenerek taklit etme durumu makinenin yaratıcı olmadığı savını ileri sürmektedir (Erten & Göktepeliler, 2022). Bu tartışmalar yaratıcılığın ve sanatın YZ ile ilişkisini tekrar ele almamızı gerektirmiştir.

Bu araştırmada da bu tartışmaların alandaki uzmanların bakış açıları ile netleştirilmesi amaçlanmıştır. YZ'nin gelecekte başarılı bir sanatçı olup olamayacağı bu görüşler ile değerlendirilmiştir. Sanat uzmanlarının YZ üzerine görüşlerin deşifre edilmesi, insan ve makine etkileşiminin şu anki durumunun sonuçlarının tartışılması bakımından gelecekteki sanat pratiklerinin şekillenmesinde kritik bir rol oynayabilir.

Araştırmanın amacı

Araştırmada, resim alanından uzman katılımcıların YZ ile ilgili ön bilgilerinin araştırılması ve katılımcıların YZ'nin geleceğin sanatçısı olabilme potansiyeli üzerine görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda;

- Yapay zekâya dair katılımcılar ne tür bilgilere sahiptir?
- Yapay zekânın geleceğin sanatçısı olabilme potansiyeli üzerine katılımcıların düşünceleri nelerdir? soruları araştırmanın problem durumlarını oluşturmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırma, amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örneklem ile resim alan uzmanlarından oluşan 10 katılımcı (5 kadın ve 5 erkek) ile yürütülmüştür. Bu bağlamda katılımcıların resim alan uzmanı olması ve araştırmaya gönüllü katılımları ölçüt olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Araştırma, nitel olarak durum deseni üzerinden tasarlanmıştır. Durum çalışması; güncel bir kavram ya da olguyu kendi öz devinimi içerisinde ele alan, sınırların tam net olmadığı

ve çeşitli veri kaynaklarının birlikte ele alındığı durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2009). Bu araştırmada da ele alınan konunun güncel olması, sınırların net olmaması ve çok çeşitli veri kaynaklarının birlikte değerlendirilmesi nedeniyle durum çalışması tercih edilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla nitel araştırma yöntemi veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Analizler, K1, K2, K3 şeklinde kodlanarak katılımcıların birebir görüşleri ve analizler ile ortaya çıkan tema, alt tema, anahtar kelimeler ve frekans şeklinde tablolastırılmıştır.

Veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı olarak raporlanmış, dosyalanmış ve bilgisayar programlarına kaydedilmiştir. Dokümanlar ve bulgular başka bir araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve iki değerlendirme arasındaki benzerlikler dikkate alınmıştır. Bu çalışmanın tutarlılığı için Miles & Huberman (1994) hesaplama formülü [Güvenirlilik=Görüş Birliği/ (Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) x100] kullanılmıştır. Sonuç olarak %85'lik bir kabul oranı elde edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların birebir görüşmelerde araştırmanın birinci ve ikinci alt problemlerine yönelik sorulara verdikleri yanıtların analizleri ve bunlara yönelik değerlendirmeler yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların YZ ile İlgili Düşüncelerinin Analizi

Tema	Alt tema	Kod	Frekans(n)
Yapay zekâ	Alan	Teknolojik buluş	10
		İnsan benzeri/Çözüm	8
		Hız ve verimlilik	3
		Gelecek	2
	Makine	Kolaylık	10
		Program	8
		Araç	7
		Sentez	3
		Modern ansiklopedi	2
	Bilgi	Havuz	7

İnsanüstü	1
Özgür	1
Güçlü	1
Bilge	1

Tablo 1.'de ki verilere bakıldığında; katılımcıların YZ'yi teknolojik buluş ($f=10$), insan benzeri düşünme ve çözüm üretme ($f=8$) üzerine tasarlanmış, hız ve verimlilik ($f=3$) bakımından etkili ve aynı zamanda gelecek ($f=2$) vadeden bir alan olarak tanımladıkları görülmektedir. Buna ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

Yapay zekâ, insan benzeri yetenekleri bilgisayarlara kazandırmayı amaçlayan geniş bir araştırma ve uygulama alanıdır (K4, Ekim 2024).

Yapay zekâ insanların kolay ulaşabilir bilgi edinebilmesini ve çeşitli alanlarda işini kolaylaştırmayı sağlayan, gerektiği zaman yerimize düşünen, iletişim kurabilen, sorun çözme ve fikir yürütebilen teknolojik buluştur (K6, Ekim 2024).

Aynı zamanda YZ bir makine olarak; kolaylık sağlayan ($f=10$), programlar sunan ($f=8$), birçok şeyi sentezleyen ($f=3$), bir araç ($f=7$) olarak modern bir ansiklopedi ($f=2$) şeklinde ifade edilmiştir. K2 ve K7 YZ ile ilgili bu bağlamda şunları ifade etmiştir:

Yapay zekâ özellikle isminden de anlayabileceğimiz gibi insanı taklit eden geliştirilmiş bir Web aracı. Bana göre bu araç milyarlarca dosyalık Web arşivine anında erişim sağlamasıyla kullanıcıların işini hayli kolaylaştırmakta peki ama ne bu zekâ? En basit hali ile sanal ortamlara yüklenmiş bütün bilgilere kendi yaratıcısının verdiği etik değer izinleri çerçevesinde ulaşabilen modern bir ansiklopedi, bir tür programdır (K2, Ekim 2024).

Yapay zekâ, insan taklidinin teknoloji ile birleşimidir. Zamandan tasarruf daha hızlı daha da pratik çözüm bulmaya odaklı bir sistemdir. Bir nevi başka bir akıl danışmanlığı denilebilir, insan yeteneklerinin geliştirilmesi ve katkıda bulunmasıdır. Akıllıca çözüm üretme ve pratik sağlamaktadır. Bir sorun üzerinde veya bir bilgi edinmek için en kolay ulaşım yoludur (K7, Ekim 2024).

Tablo 1.'de ki verilerin analizine devam edildiğinde bilgi alt temasının; birçok şeyi barındıran havuz ($f=7$), insanüstü, özgür, bilgi ve güçlü kodları ($f=2$) ile ifade edildiği görülmektedir. Bu ifadelerle ilişkin katılımcılardan bazılarının görüşmelerdeki doğrudan alıntıları aşağıda verilmiştir.

Yapay zekâ bir bilgiler havuzudur deyip olabildiği kadar basit ve açıklayıcı bir tanımla başlamak istiyorum. Tabi bu tanım genişletilmeye muhtaç ve üzerine yorum yapılacak kadar nesnel. Öncelikle insanlar tarafından yaratılmış ve çeşitli donanımlar ile 21.yy modern insanını hala sık sık hayrete düşüre bilecek olaylar ve gelişmeler ile gündeme gelen, araştırmacılar için çeşitli bilgiler kitaplığı, hanımlar için yemek tarifi kitabı, genç neslin ise ödevlerinin yardımcısı ve hiç kuşkusuz geleceğin demir baş kavramlarından ve en bilinen kelimelerinden biri olacak bir oluşumdur. Oluşum olarak adlandırmak oldukça makul oldu diye düşünüyorum. Çünkü makine diyemezsiniz. Makineler düşünüp konuşup eleştiremez. Robot diyemezsiniz, onlar yapmak için programlandıkları şeylerin dışında hareket

edemezler. Bu halde yazılım demek de yetersiz kalacaktır. Yapay zekânın veri tabanındaki bilgiler ve bitmek bilmeyecek öğrenme kapasitesi, onu insanüstü bir varlık gibi anmam için gayet yeterli. Bu insanüstü varlığın bugün insanların belirlediği sınırlar içinde, bazı durum ve soruları bazı bilgi ve olayları bilmiyor oluşu onun bir gün bu sınırlar ve kurallarımız eşliğini aşmayacağı anlamına gelmez. Veya bu eşliği biz kendimiz geçireceğiz ona. Bugün genç neslin ödevleri için aldığı yardımı yakın gelecekte hâkimler ve savcılar ceza vermek, komutanlar savaş açmak, devletler yönetmek için kullanılacaktır. Yapay zekâ uzak olmayan bir geleceğin en özgür, en bilge ve güçlü varlığı olacak olan şeydir (K1, Ekim 2024).

Yapay zekâ bilgisayar ve makinaların insan benzeri zekâ ve yetenekler göstermesi olarak tanımlanabilir. Teknolojinin hayatımızdaki yeriyle birlikte yapay zekâ da önemli bir yer edinmiş durumda. Sanatsal eserlerden müziğe kadar geniş bir yaratıcılık yelpazesini kapsıyor. Sahip olduğu algoritma ile özgün tabloları dijital sanat eserlerine kadar birçok dalda ürün veriyor. Hız ve verimlilik konusunda oldukça başarılı bir şekilde insanlara farklı seçenekler sunmaktadır. Yapay zekâ eğitim sağlık sanat finans ve birçok alanda giderek hayatımızın bir parçası olmakta rol oynuyor. İnsan hayatının daha verimli, güvenli ve rahat hale getirmek için sürekli gelişmektedir. Hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli katkılar sunarak geleceğe yönelik büyük bir potansiyel yakalayacak gibi duruyor (K5, Ekim 2024).

Bütün bu veriler değerlendirildiğinde; katılımcıların YZ'ye karşı olumlu bir perspektife sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca katılımcıların YZ ile ilgili genel olarak uyumlu bir ön bilgiye sahip olduğu görülmektedir. Veriler; katılımcıların hızla gelişen bu sistemleri takip ettiğini ve YZ'nin gelişimine yönelik tahminlerde bulunabildiklerini ortaya koymuştur.

Tablo 2. Katılımcıların YZ'nin Geleceğin Sanatçısı Olabilme Potansiyeli ile İlgili Düşüncelerinin Analizi

Tema	Alt tema	Kod	Frekans(n)
Yapay zekâ	Olumsuz perspektif	Duygular	5
		Özgünlük	4
		Taklit	3
		Deneyim	2
		Sürdürülebilirlik	1
	Olumlu perspektif	Sanat üretimi	4
		Araç	2
		İş birliği	2
		Yeni sanat türleri	1

Tablo 2.'de ki veriler, katılımcıların YZ'nin geleceğin sanatçısı olabilme düşüncesi bağlamında kaygılı olduklarını göstermektedir. Özellikle bu olumsuz bakış açısına; insani duyguların ($f=5$) makinelerde bulunamayacağı, özgünlük ($f=4$) bakımından insan üretimi sanatların daha farklı olduğu fikirleri ile taklit ($f=3$), deneyim ($f=2$) ve sürdürülebilirlik ($f=1$) durumlarının sebep olduğu görülmektedir. K1, K2, K3, K6 ve K10 özetle; “sanat, insan duygularının ifadesidir ve yapay zekâ insan duygularını tam olarak anlayamaz ve yansıtamaz” (Ekim, 2024) şeklinde bir yaklaşım ile durumu açıklamıştır. Ayrıca K2 ve K12'de özetle: “Sanat, insan deneyimlerinin bir yansımasıdır ve yapay zekâ bu deneyimlere sahip değildir” (Ekim, 2024) düşüncesinden hareketle YZ'nin geleceğin sanatçısı olabilme potansiyelini olumsuz olarak nitelendirmişlerdir. K6 bu soruya ilişkin aşağıdaki gibi bir açıklama yapmıştır:

Bence ancak taklit edebilir çünkü yeni bir sanat eseri ortaya koyabilmek için duygu ve düşüncelerimizi ortaya koymamız gerekir; yapay zekâ da ise sadece düşünce kısmı mevcuttur. Duygusuz resim yapmak da taklitten öteye gideceğini düşünmüyorum. Daha önce yapılmış olan resimleri kodlayıp bire bir aynısını yapabilir belki ama o resmin vermiş olduğu duyguyu hiçbir zaman anlamayacak ve yeni bir sanat eseri de ortaya koyabileceğini bu yüzden düşünmüyorum (K6, Ekim 2024).

YZ'nin sanatsal üretim becerilerinde bir sanatçı görevi üstlenip üstlenemeyeceği görüşüne kısmi olarak dolaylı da olsa olumlu perspektifler de ortaya çıkmıştır. Özellikle YZ'nin bir araç ($f=2$) olarak sanat üretimi ($f=4$) bakımından sağlayacağı kolaylıklar, makine-insan ($f=2$) işbirliğini teşvik etmesi ve yeni bir sanat türünü ($f=1$) ortaya çıkarmada yardımcı olabilmesi düşünceleri bu yaklaşımı desteklemiştir. Bu düşünceler özetle şu şekilde sıralanabilir: “Yapay zekâ, müzik, resim, edebiyat gibi alanlarda eserler üretebilir” (K4, K5, K8 ve K9, Ekim 2024), “Yapay zekâ, sanatçılar için bir araç olabilir, ancak sanatçı olamaz” (K2 ve K9, Ekim 2024), “Gelecekte yapay zekâ ve insan sanatçılar iş birliği içinde çalışabilir” (K8 ve K13, Ekim 2024), “Yapay zekâ, yeni sanat türlerinin ortaya çıkmasına katkı sağlayabilir” (K8, Ekim 2024).

Bu veriler değerlendirildiğinde; katılımcıların YZ açısından olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Fakat insana ait özellikler bakımından YZ'nin geleceğin sanatçısı olamayacağı görüşü katılımcıların neredeyse tamamı tarafından ifade edilmiştir. Bu durum katılımcıların insan ve makine ayrımı üzerine mevcut bilişsel alt yapı ile hareket ettiklerini göstermektedir.

Teknoloji ilerledikçe, giderek insansız üretimlere karşı insan eliyle üretilen alanları savunmak, sanatçı duyarlılığı bağlamında yerini koruyacaktır. YZ'nin insana özgü davranışları ifade edebilmesi açısından henüz uzun bir yolu olduğu açıktır. Bu tartışmalar insanın yaratıcılığını harekete geçiren alanlar açmaktadır (Aslan, 2019).

Sonuç

Gelişen ve değişen yeni imkânlar sayesinde yapay zekâ sanatçıların geleneksel fikirlerini, anlayışlarını ve dünya görüşlerini genişletmenin yanı sıra sanatta da yeni bir inşa sürecinin başlangıcı sayılmaktadır (Ballı, 2020). Sadece sanatta değil birçok alanda yeniliklerin kapısını aralamıştır.

Bu çalışmada, yapay zekânın tanımı ve gelecekte sanatçı kimliği kazanma potansiyeli üzerine katılımcı görüşleri analiz edilmiştir. Çoğunluğu sanat öğrencilerinden oluşan bir gruba bu sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, yapay zekânın insan yaşamını olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. İnsanlara çoğu konuda yardımcı olmakta ve herhangi bir konuda problem çözme, fikir üretme, ilham sağlama gibi yaratıcı süreçlerde katkı sunduğu belirtilmiştir. Bu açıdan bakıldığında fazlaca olumlu yönü bulunmaktadır ve katılımcılar da bu fikri beyan etmektedir. Bilgiye kolay ulaşma ve sentez yeteneği, neden-sonuç kurabilme, görsel oluşturma gibi birçok konuda bireylerin olumlu yönde fayda sağladığı bir programdır denilmiştir. Katılımcılar genel olarak yapay zekânın insan yaşamında yer almasından memnun durumdadır. Çünkü hemen her alanda birden çok fikir ve bulgu bulabilmekte ve saniyeler içerisinde kullanıma hazır hale getirmektedir. Hem pratik hem de bilgi çeşitliliği ve bunları harmanlama olanağı açısından kullanıcılar için olumlu etkileri ağır basmıştır.

Bununla birlikte, ‘Yapay zekâ geleceğin sanatçısı olabilir mi?’ sorusuna çoğunlukla olumsuz yanıt verilmiştir. Çünkü yapay zekâ duygudan yoksun bir aygıttır görüşü öne sürülmüştür. Bu konuda çoğunluğun fikri oldukça net cümleler genellikle hayır olamaz gibi kesin yargılarla başlamıştır. Bunun dışında yine sanat alanında da hatta sanatın hemen hemen her alanında sadece bir yardımcı rolü olabileceği ama tamamen bağımsız bir sanatçı sıfatına sahip olamayacağı katılımcılar tarafından açıkça belirtilmiştir. Bu soruya hayır cevabının verilme nedeni yapay zekânın sadece duygudan yoksun olması değildir elbette, katılımcılar yapay zekânın oluşturduğu her fikrin yine insanların yönlendirmesiyle oluşturduğunu belirtmiştir.

Araştırmalarda insanların robot sanatçılar yerine insan sanatçıları görmeye daha meyilli olduklarını göstermektedir (Mikalonytė & Kneer, 2022). YZ sanat üretimlerine karşı bu bağlamda bir algı varken, sanat adına sorumlu bir alt yapının oluşturulması kaçınılmaz gözükmektedir. Bu nedenle sanatın özgün ve sıradışı yapısının YZ teknolojileri ile baskılanması yerine; birlikte gelişimlerini destekleyecek adımlar atılmalıdır. Hâlihazırda bulunan prosedürlerin yeterli olduğu söylenemez.

Bu bağlamda YZ, yaratıcı süreçte araç veya işbirlikçi olarak değerlendirilebilirken, sanatçı kimliği kazanabilmesi insan deneyimi ile şekillenen sanat tanımının da yeniden yazılmasına bağlıdır.

YZ ile üretimin sınırları ne kadar gelişirse gelişsin, sanat eseri niteliği kazansa bile bu olgu insanı sanat yaratımlarından alıkoymayacaktır. Sanatın temelini oluşturan yaşama, düşünme ve duyumsama süreçleri, yalnızca insan deneyimiyle bütünlenebilen unsurlardır.

Kaynaklar

- Akkuzu, B. (2021). Yapay zekâ'nın kültür ve sanatla olan ilişkisi. *European Journal of Science and Technology*, (23), 101-107. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1010691>
- Aslan, E. (2019). Yapay zekâ resimleri ve sanatın başkalaşan mecrası üzerine. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (42), 231-242.
- Aydoğan Kaymaz, A., & Akoğlu, E. (2024). Poetic limits of AI: a study on the visual representation of Mevlana's works. *Journal for the Interdisciplinary Art and Education*, 5(Special Issue: Mevlana's Philosophy and Art), 51-61. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14593826>
- Ballı, Ö. (2020). Yapay zekâ ve sanat uygulamaları üzerine güncel bir değerlendirme. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (26), 277-306.
- Bastaban, Ü. (2024). Kolektif farkındalığın geliştirilmesinde sanatın rolü (The role of art in developing collective awareness). *International Journal of Communication and Art-Ijcomar*, 5(11), 172-192. <https://doi.org/10.29228/iletisimvesanat.75942>
- Bastaban, Ü., & Sarıhan, S. (2024). Comparative analysis of AIs: a stylistic experiment with paintings of Ai Weiwei, Nuri İyem and Jacob Lawrence. *Journal for the Interdisciplinary Art and Education*, 5(3), 161-173. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13765641>
- Erten, O., & Göktepeliler, Ö. (2022). Yapay zekâ, makine ve sanat. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 145-152. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3559139>
- Güney, E., & Yavuz, H. (2020). Yapay zekâ ile sanatsal üretim pratiğinde sanatçının rolü ve değişen sanat olgusu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (26), 415-439. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sanatvetasarim/issue/58750/848434>
- Kantürk, B. (2022). Yapay zekânın günümüz sanat üretimlerinde katılımcı bir aktör olarak rolü: türkiye güncel sanatından iki örnek. *İdil*, 11(95), 1007-1020.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2. Baskı). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tekin, A. (2018). Yapay zeka kullanımının sanata etkileri. *Kent Akademisi*, 11(4), 692-702. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/629741>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2009). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (18. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, M. H. (2024). Çağdaş sanatta ifade aracı olarak etnografik nesne. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 17(48), 2334-2357. <https://doi.org/10.12981/mahder.1509699>